

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 13.3.2026

Poliisilaitoksen lausunto

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Helsingin poliisilaitokselta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 21/2026 vp) sekä asiantuntijaa kuultavaksi.

Asian käsittelyyn on yhdistetty lakialoite LA 4/2023 vp. Asiantuntijalausunnossa on pyydetty ottamaan tiiviisti kantaa myös lakialoitteessa ehdotettuihin muutoksiin.

Ilmoitus asiantuntijasta on toivottu mahdollisimman pian ja kirjallinen asiantuntijalausunto on pyydetty toimittamaan viimeistään maanantaina 23.3.2026 klo 12.00 mennessä.

2 Poliisilaitoksen lausunto

Poliisilaitos esittää asiassa seuraavat näkemykset.

Lakimuutoksen tavoitteena on ollut selkeyttää työperäisen hyväksikäytön rangaistavuuden edellytyksiä sekä kiristää väärinkäytöksistä määrättäviä rangaistuksia.

Voimassa olevassa lainsäädännössä oleva rikosnimike kiskonnantapainen työsyryntä on ollut hankalasti sovellettava tunnusmerkistö tunnusmerkistöön kuuluvan syrjintäoletta-man vuoksi, joten uusi rikosnimike tuo selkeyttä tähän tilanteeseen.

Useissa työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvissä tapauksissa on havaittavissa ihmiskauppaan viittaavia elementtejä. Ihmiskauppanimike on varsin haastava näyttää toteen sen monisäikeisen ja laaja-alaisen tunnusmerkistön vuoksi ja monissa tapauksissa näyttö ei ole riittänyt tuomioistuimessa ihmiskaupparikoksesta tuomitsemiseen. Työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvissä ihmiskauppaepäilyissä on ollut haastavaa löytää sopivaa vaihtoehtoista rikostunnusmerkistöä tapauksille, joissa on havaittavissa ihmiskaupan elementtejä, mutta jotka eivät kuitenkaan täytä ihmiskaupparikoksen tunnusmerkistön edellytyksiä.

Nykyisin esitutkinnoissa hyvin taajaan esille tulevilla työperäisen hyväksikäytön tapauksissa ei juurikaan tule esille mitään erityistä syrjintään viittaavaa elementtiä, kuten rotua, kansallista tai etnistä alkuperää, kansalaisuutta, ihonväriä, sukupuolta, ikää, sukupuolista suuntautumista tai vammaisuutta. Lähtökohtaisesti tekojen tarkoituksena on ollut

hyötyä uhrien ymmärtämättömyydestä tai ajattelemattomuudesta eikä niinkään mistään syrjintäolettan alle osuvasta syrjintäperusteesta. Tämän vuoksi lakimuutos on toivottu uudistus ja se selkeyttää työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvien ja ihmiskaupparikoksen elementtejä sisältävien tapauksen tutkintaa.

Samoin rikosvastuun ulottaminen oikeushenkilöihin ja liiketoimintakiellon ulottaminen väärinkäytöksiin on hyvä asia. Pakkokeinolakiin tehtävät muutokset puolestaan edesauttavat esitutinnan suorittamista. Lakimuutoksella ei oletettavasti ole paljoakaan vaikutusta esitutkintatyön määrään, sillä nykyiselläänkin vastaavia tapauksia on selvitetty esitutkinnassa, mutta rikosnimikkeet ja tunnusmerkit ovat vain olleet enemmän tulkinvaraisia ja vaikeammin sovellettavia.

Rangaistusvastuun laajentaminen oikeushenkilöihin ja liiketoimintakiellon ulottaminen näihin rikoksiin voi jonkin verran lisätä esitutinnan työmäärää esitutkinnassa, mutta kovin olennaisesta työmäärän lisäyksestä ei liene kyse.

Mitä tulee lakialoitteeseen LA 4/2023 vp (Lakialoite laiksi rikoslain 47 luvun muuttamisesta), poliisilaitos pitää hallituksen esityksessä esille tuodulla tavalla ongelmallisena tilannetta, jossa rangaistavuus kytkeytyisi työehtosopimuksen mukaiseen palkkaukseen. On kuitenkin aloja ja työpaikkoja, joilla ei sovelleta mitään työehtosopimusta. Tällaisessa tilanteessa vähimmäispalkka määräytyy viime kädessä työlainsäädännön perusteella. Lisäksi lakialoitteessa ehdotetussa tunnusmerkistössä ei ole myöskään mitään olennaisuuteen tai merkittävyyteen liittyvää rajoitusta, joten aloitteen mukainen tunnusmerkistö täytyisi vähäisessäkin alipalkkaustilanteessa. Tämä taas saattaisi aiheuttaa tutkinnan ruuhkautumista. Lisäksi nyt hallituksen esityksessä ehdotetuilla sekä voimassa olevilla säännöksillä voidaan puuttua alipalkkaustilanteisiin, joissa työntekijän tekemä työ ja siitä saatu palkka ovat selvässä epäsuhteessa.

3 Ilmoitus asiantuntijasta

Poliisilaitoksen asiantuntijana toimii rikoskomisario Nils Majewski.

Jari Liukku, poliisipäällikkö

Kari Järmälä, rikostarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 20.03.2026 klo 16:30. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

20.03.2026

Asiakirja: ID-26189928

Asia: POL-2026-36768

Helsingin poliisilaitos

Pasilanraito 11, PL 11, 00241 Helsinki

kirjaamo.helsinki@poliisi.fi

Puhelin 0295 470 011, Faksi 0295 411 622, poliisi.fi